

Міністерство освіти і науки України
Інститут спеціальної педагогіки НАПН України

**ПРОГРАМА З КОРЕКЦІЙНО-РОЗВИТКОВОЇ РОБОТИ
«КОРЕКЦІЯ РОЗВИТКУ.
ГОТОВНІСТЬ ДИТИНИ ДО НАВЧАННЯ В ШКОЛІ
(ДІАГНОСТИЧНА МЕТОДИКА)»
ДЛЯ 1 КЛАСУ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ
СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ ДЛЯ ДІТЕЙ З ПОРУШЕННЯМИ
ОПОРНО-РУХОВОГО АПАРАТУ**

Автор-упорядник: Яременко Ольга Вальтерівна,
практичний психолог вищої категорії,
психолог-методист СНВК «Мрія» м. Києва

Київ – 2018

Пояснювальна записка

Контингент дітей з ДЦП та іншими ураженнями опорно-рухового апарату дуже різномірний за структурою як рухового порушення, так і пізнавальної діяльності.

Діти з ДЦП мають різномірні комплексні порушення руху, у багатьох пізно формується звичка прямостояння і ходьби, у зв'язку з цим не всі діти відвідують дитячий садок, де проходить підготовка до школи.

Більшість дітей з церебральним паралічем, навіть ті, які пройшли дошкільну підготовку, все ще мають труднощі в засвоєнні навчального матеріалу, зумовлені порушенням розвитку пізнавальної діяльності, психічного розвитку та мовлення. Відхилення в психічному розвитку значною мірою зумовлені недостатністю у дітей практичної діяльності та соціального досвіду, комунікативних зв'язків з оточуючими, неможливістю здійснення повноцінної ігрової діяльності (О. Мастюкова, М. Іпполітова, Р. Бабенкова та ін.). Ця категорія дітей особливо потребує індивідуальної допомоги, підтримки як в умовах сім'ї, так і на початковому етапі навчання.

Визначити оптимальний підхід у навчанні, програму для навчання та корекції неможливо без психолого-педагогічного вивчення і спостереження за кожною дитиною в динаміці. Показниками психофізичної готовності дитини з ДЦП до шкільного навчання обрано комплекс якостей і характеристик, які свідчать про її досягнення у таких сферах:

- фізичний і психомоторний розвиток;
- особистісна і соціально-психологічна зорієнтованість;
- інтелектуальний розвиток.

Для всебічного вивчення можливостей дитини, її психолого-педагогічної діагностики в динаміці навчання та визначення найбільш адекватного варіанту навчання в школі, організації корекційно-розвивальної роботи практичним психологом підібрано комплекс діагностичних методик.

Програма була розроблена та впроваджена в 2015 році в спеціальному навчально-виховному комплексі «Мрія» для дітей з вадами опорно-рухового апарату, на даний час доповнена та відредагована згідно дитячої проблематики.

Мета: Вивчення готовності дитини до навчання в школі.

Завдання:

1. Здійснити діагностику дітей з особливими потребами, які вступають до школи, дослідити розумовий розвиток, перевірити рівень дрібної моторики, орієнтування у навколишньому світі та словниковий запас слів.

2. Розробити індивідуальні адекватні завдання відповідно до рівня порушення зон ЦНС і спрогнозувати перспективу корекційно-розвивальної роботи з кожною дитиною.

Методи дослідження: Для вивчення готовності дітей з особливими потребами до навчання в школі використовується метод тестування та бесіда. Тестування проводиться за допомогою діагностичного інструментарію:

- **Тест “Веселий – сумний”.** (Оцінювання емоційного ставлення до майбутнього процесу навчання в школі). (Чуб Н.В. Комплексні тести готовності дитини до школи. – Х.: Вид. група “Основа”, 2007. – стор.54).
- **Темпінг-тест.** (Визначення особливостей нервової системи). (Чуб Н.В. Комплексні тести готовності дитини до школи. – Х.: Вид. група “Основа”, 2007. – стор.40).
- **Тест “Доріжки”.** (Вивчення розвитку дрібних рухів). (Тести для дітей. Чи готова ваша дитина до школи? /Авт. упор. М.Н.Ільїна, Л.Г.Парамонова. К.: Школа, 2003. – стор.163).

- **Тест “Так і Ні” (Н.Й.Гуткіна) (Оцінка вміння діяти за правилом).**(Психолог-вкладка, 2003 – серпень 29-32)
- **Тест Д.Венгера “10 слів”. (Перевірка рівня розвитку слухової пам’яті).**(Чуб Н.В. Комплексні тести готовності дитини до школи. – Х.: Вид. група “Основа”, 2007. – стор.66).
- **Тест “Вільна класифікація” (Дослідження логічного мислення).**(Психолог-вкладка, 2003 – серпень 29-32)
- **Методика 1. Мислення і мова.** (Кепканова О.І. Діагностика готовності дитини до школи. – НМ Центр практичної психології і соціальної роботи ІППО КМПУ імені Б. Д. Грінченка).
- **Методика 3. Аналіз зразка.** (Кепканова О.І. Діагностика готовності дитини до школи. – НМ Центр практичної психології і соціальної роботи ІППО КМПУ імені Б. Д. Грінченка).
- **Методика 4. Великі рухи.** (Кепканова О.І. Діагностика готовності дитини до школи. – НМ Центр практичної психології і соціальної роботи ІППО КМПУ імені Б. Д. Грінченка).

Окрім цього застосовується бесіда, в ході якої з’ясовується рівень орієнтування дитини в навколишньому світі та словниковий запас слів.

Опис діагностичної роботи: обстеження проводиться з усіма учнями, які вступають до першого класу. Вікова категорія дітей - 6-7 років. Дослідження проходить в формі індивідуальної роботи.

ХІД ДОСЛІДЖЕННЯ.

1. Бесіда проводиться в спокійній, невимушеній атмосфері. Питання задаються в усній формі. Якщо дитині складно відповісти на запитання, її потрібно підбадьорити. Ні в якому разі не слід лаяти дитину чи виявляти невдоволення за неправильну відповідь або відповіді немає взагалі.

Завдання 1.

Рекомендовані запитання:

1. Як тебе звуть?
2. Скільки тобі років?
3. Як звати твоїх батьків?
4. Як називається місто(селище), у якому ти живеш?
5. Яких домашніх тварин ти знаєш? Яких диких тварин?
6. В яку пору року на деревах з’являється листя?
7. Що залишається на землі після дощу?
8. Чим відрізняється день і ніч?

Завдання 2.

Ставлення до школи.

1. Чи хочеш ти йти до школи?
2. Як ти думаєш, що гарного, цікавого буде в школі?
3. Як по-твоєму, краще учитися – вдома з мамою чи в школі з учителькою?

Оцінка результату.

За результатами бесіди після кожного запитання ставиться знак «+», «-».

Знак «+» ставиться при таких відповідях:

- запитання 1-4: правильна відповідь (у тому числі й зменшувані імена);
- запитання 5: названо не менше двох домашніх та двох диких і не названі дикі тварини, замість домашніх-і навпаки;
- запитання 6: навесні, коли зима скінчилася і т.д.;
- запитання 7: калюжі, бруд, мокротиння, вода, слюта....;
- запитання 8: удень світло, сонце, а вночі місяць, уночі всі сплять.

Завдання 2.

Знак «+» ставиться при таких відповідях:

- запитання 1: позитивна відповідь;
- запитання 2: вказується на заняття, здобування знань, тобто відповіді, у яких називаються тільки «ігри з хлопцями» і «перерва», зазначається, що в школі не треба спати вдень та інші оцінюються знаком «+»;
- запитання 3: переваги шкільного навчання перед домашнім.

Підсумковий рівень: орієнтування в навколишньому, запас знань визначається на основі підрахунку числа «+» з питань 1-8: «високий»- 7-8 плюсів; «середній»-5-6, «низький»-менше 4.

Завдання 3.

**Оцінювання емоційного ставлення до майбутнього процесу навчання в школі.
Тест “Веселий – сумний”.**

(Чуб Н.В. *Комплексні тести готовності дитини до школи.* – Х.: Вид. група “Основа”, 2007. – стор.54).

Матеріали: 6 малюнків, на яких зображені діти у різних ситуаціях, пов’язаних з школою та навчанням.

Інструкція: “Роздивися ці малюнки, на них зображені діти-школярі, але в них немає облич, замість них – порожні кружечки. Опиши, яким, на твою думку, повинен бути вираз обличчя дитини в кожній ситуації – веселим чи сумним – та поясни чому”.

Хлопчикам доцільно є запропонувати картки із зображенням дівчаток, а дівчаткам – із зображенням хлопчиків.

Зазвичай діти охоче відповідають на питання, але якщо дитина говорить : “Не знаю”, у цьому випадку поставте їй додаткові питання: “Як ти вважаєш, що тут взагалі відбувається? Хто намальований на картинці?” тощо.

Оцінювання результатів.

Емоційно неблагополучними, тривожними, вважаються відповіді приблизно такого змісту:

- У хлопчика, що дивиться з вікна, дуже сумне обличчя, тому що він погано вчиться і його покарали.
- Хлопчика викликали до школи відповідати урок, а він не підготувався, не знає, що говорити, тому в нього сумне обличчя.
- У цього хлопчика сумне обличчя, тому що вчителька поставила йому незадовільну оцінку.
- Хлопчика сварять за погану поведінку, тому він такий сумний.
- Хлопчик виконує домашнє завдання, але задано дуже багато, він боїться, що не встигне все зробити, тому він дуже сумний.
- Хлопчик сумний, він спізнився до школи, тепер його будуть сварити.

Відповіді, в яких описується весела або серйозна дитина, свідчать про те, що малюнок налаштований позитивно, а т оцінюється як емоційно благополучні.

Якщо дитина дає 5 – 6 “тривожних” відповідей, це свідчить про те, що вона “болісно” ставиться до майбутнього шкільного життя, для неї цей етап у житті пов’язаний із сильними емоційними переживаннями, і їх потрібно “згладжувати”.

Завдання 4.

Визначення особливостей нервової системи.

Темпінг-тест.

(Чуб Н.В. *Комплексні тести готовності дитини до школи.* – Х.: Вид. група “Основа”, 2007. – стор.40).

Матеріали: олівець, аркуш паперу з намальованими у два ряди шість однакових за розміром пронумерованих квадратів приблизно 2см × 2см, годинник із секундною стрілкою.

Інструкція: “Зараз ти будеш ставити крапочки в кожному квадратику. За мою команду ти будеш переходити до наступного квадрата. Намагайся поставити якнайбільше крапок у кожному квадраті”.

Верхній ряд квадратиків заповнюється правою рукою, нижній ряд – лівою, починаючи із четвертого квадрата, потім – п’ятий і шостий. Перед початком тестування поясніть дитині, в якій послідовності та якою рукою вона повинна працювати.

На роботу в кожному квадратику витрачається п’ять секунд. Потім дитина працює з наступним, і таким чином – до шостого.

Оцінювання результатів.

Підрахуйте середню кількість крапок у кожному квадраті. Для цього складіть кількість крапок у всіх квадратах і розділіть на шість.

1 – 16 крапок – дитина є досить повільною, всі завдання вона буде виконувати повільно. Квапяти їй немає сенсу. Краще попрацювати над автоматизмом рухів, за рахунок цього може підвищитися швидкість роботи.

16 – 20 крапок – дитина здатна працювати в нормальному, середньому темпі. На уроці вона, швидше за все, буде встигати виконувати заданий обсяг роботи.

20 і більше крапок – “швидкісний” малюк, в якого все просто “горить у руках”. Доцільно звернути увагу на якість роботи.

За кількістю крапок у кожному квадраті можна визначити витривалість дитини. якщо в перших квадратах крапок більше, а до останніх їхня кількість зменшується (аналізувати потрібно кожен руку окремо), можна зробити висновок про швидку стомлюваність дитини.

Завдання 5.

Вивчення розвитку точності рухів.

Тест “Доріжки”.

(Тести для дітей. Чи готова ваша дитина до школи? /Авт. упор. М.Н.Льїна, Л.Г.Парамонова. К.: Школа, 2003. – стор.163).

Матеріал: олівець, аркуш паперу із малюнками доріжок.

Інструкція: “Подивися на малюнок, на ньому зображені три машинки, які їдуть по своїх доріжках до будиночків. Доріжки різні і тобі треба з’єднати лінією машину з будиночками, не з’їжджаючи з доріжки”.

Оцінювання результатів.

Рівень виконання завдання можна вважати **високим**, якщо виходи за межі доріжки відсутні, а олівець відривався від паперу не більше трьох разів.

Рівень виконання завдання **середній**, якщо дитина припустилася одного-трьох виходів за межі доріжки, лінія є доволі чіткою та упевненою, а олівець відривався від паперу не більше п’яти разів.

Рівень виконання **низький**, якщо дитина припускається більше трьох виходів за межі доріжки, малює нерівну, тремтячу, дуже слабку, майже непомітну лінію або робить це навпаки з дуже сильним натиском.

Завдання 6.

Оцінка вміння діяти за правилом.

Тест “Так і Ні” (Н.Й.Гуткіна)

(Психолог-вкладка, 2003 – серпень 29-32)

Інструкція: “Зараз ми будемо грати в гру, у якій не можна вимовляти слова “так” і “ні”. Повтори, будь ласка, які слова не можна буде вимовляти (дитина повторює їх). Тепер будь уважним, я буду ставити тобі запитання, відповідаючи на які, не можна вимовляти слова “так” і “ні”. Зрозуміло?” (Дитина підтверджує, що їй усе ясно).

Коли ви переконаєтеся в тому, що дитині зрозумілі правила гри, ставте їй запитання:

1. Ти хочеш іти до школи?
2. Ти любиш, коли тобі читають книжки?
3. Ти любиш дивитися мультфільми?
4. Ти хочеш залишитися ще на рік у дитячому садку?
5. Ти любиш гуляти?
6. Ти любиш гратися?
7. Ти хочеш вчитися?
8. Ти любиш хворіти?

Оцінювання результатів.

Оцінювання проводиться шляхом підрахунку балів, що нараховуються за помилки, під якими розуміються тільки слова “так” і “ні”. Уживання дітьми просторічної лексики (слова “ага” і т.п.) не розглядаються як помилка. Кожна помилка оцінюється 1 балом.

У групу з відносно високим розвитком довільності відносяться діти, що одержали не більш одного балу. При цьому береться кращий результат із двох спроб. Друга спроба дається дитині, якщо першого разу вона зазнала невдачі в грі. Перед другою спробою проводиться додаткова бесіда про умови гри.

Добрий результат для дитини 6-7 років, якщо вона зробить не більше двох помилок.

Завдання 7.

Перевірка рівня розвитку слухової пам’яті.

Тест Д.Венгера “10 слів”.

(Чуб Н.В. *Комплексні тести готовності дитини до школи.* – Х.: Вид. група “Основа”, 2007. – стор.66).

Інструкція: “Зараз я прочитаю тобі 10 слів. Вони всі тобі знайомі. Слухай уважно і запам’ятовуй їх. А потім повториш те, що запам’ятав. Слова можеш повторювати у будь-якому порядку. Намагайся запам’ятати якомога більше слів”.

Слова повинні бути простими і короткими (одно- або двоскладові), непов’язані між собою за змістом. Це може бути такий ряд: *кіт, ліс, дим, голка, міст, брат, кінь, вікно, стілець.*

У Вас завжди повинен бути запасний ряд слів на той випадок, якщо тестування доведеться повторити через певний проміжок часу. Для цього Ви можете використати такі слова: *стіл, каша, крейда, рука, слон, парк, хвіртка, вікно, бак, щеня.*

Повільно прочитайте дитині слова і попросіть її повторити те, що вона запам’ятала.

Перед другим та третім повторенням слів скажіть: “Я знову прочитаю тобі ті ж самі слова, а ти знов повториш їх. Ти повинен сказати всі слова, які запам’ятав. Не важливо, називав ти їх під час першого повторення чи ні”.

Потім прочитайте ці ж слова вдруге, а дитина повинна знову повторити все, що запам’ятала. Процедура повторюється доти, поки дитина не запам’ятає всі 10 слів (але не

більше п'яти разів). Перед п'ятим повторенням скажіть: “Зараз я назву слова востаннє, а ти намагайся запам'ятати якомога більше слів”.

Крім інструкції Ви не повинні більше нічого говорити, можете лише підбадьорити дитину.

Оцінювання результатів.

Високий рівень розвитку слухової пам'яті – дитина з першого разу запам'ятовує 4 – 5 слів, а всі десять слів – через 3 – 5 повторів.

Низький рівень розвитку слухової пам'яті – дитина навіть після 6 – 7 повторів не може запам'ятати і відтворити всі слова. Це може свідчити про слабку нервову систему або про мінімальні мозкові дисфункції. Зазвичай у таких дітей є проблеми і з увагою.

Завдання 8.

Дослідження логічного мислення.

Тест “Вільна класифікація”

(Психолог-вкладка, 2003 – серпень 29-32)

Матеріал: набір картинок, що містять різні групи: одяг, посуд, іграшки, меблі, свійські і дикі тварини, їжа тощо.

Інструкція: “Подивися уважно на картинки, що я тобі принесла. Я їх перемішаю, а ти спробуй розділити на групи так, щоб кожен групу можна було надавати одним словом”.

Оцінювання результатів

Високий рівень виконання завдання – дитина розклала картки правильно за групами, зуміла пояснити, чому, назвати ці групи (“свійські тварини”, “одяг”, “їжа”, “овочі” тощо).

Середній рівень – дитина майже всі картки розклала правильно за групами, але не змогла дати пояснень.

Низький рівень – дитина помилилася у формуванні груп і не дала пояснень.

Методика 1. Мислення і мова.

1. Розуміння граматичної конструкції.

Перевіряючий вимовляє речення: «Петро пішов у кіно після того, як дочитав книгу». Речення потрібно вимовляти повільно і чітко. Бажано повторити його двічі, щоб бути упевненим, що дитина добре його почула. Потім перевіряючий ставить запитання: «Що Петро робив раніше – читав книгу чи дивився кіно?»

2. Розуміння словесних доручень.

На столі безглуздо розкидані олівці. Перевіряючий говорить дитині: «Збери олівці, склади їх у коробку і поклади на полицю». Після виконання завдання перевіряючий запитує: «Де тепер лежать олівці? Звідки ти їх узяв?»

Якщо дитина не може правильно виконати завдання, воно спрощується. Перевіряючий говорить: «Візьми олівці і поклади їх у шухляду». Потім пропонуються ті ж самі запитання.

3. Зміна іменників за кількістю.

Перевіряючий говорить дитині: «Я назву тобі одним словом один предмет, а ти зміни слово так, щоб вийшло багато предметів. Наприклад, я скажу «олівець», а ти повинен відповісти «олівці». Далі перевіряючий називає 11 іменників в однині:

Книга, ручка, лампа, стіл, вікно, місто, стілець, вухо, брат, прапор, дитина;

Якщо змінюючи слово «книга» (перше з названих слів), дитина виявляє недостатньо чітке розуміння інструкції (відповідає «книжки», «багато книг» і т. п.), варто знову дати зразок правильної відповіді: «книга - книги».

4. Розповідь за картинками.

Перед дитиною безладно розкидані чотири картинки, на яких зображено добре відому їй послідовність подій. (Наприклад, на одній картинці хлопчик прокидається на іншій-умивається, на третій-снідає, на четвертій іде до школи). Перевіряючий просить дитину розкласти картинки в потрібному порядку і пояснити, чому вона поклала так, а не інакше.

Оцінка результатів.

Виконання кожного з завдань оцінюється знаками «+» або «-».

- У завданні 1 знаком «+» відзначається правильна відповідь на запитання, знаком «-» неправильна відповідь (знак + - не використовується).
- У завданні 2 знаком «+» відмічається правильне виконання повної інструкції і правильна відповідь на обидва запитання, знаком «+, -» проміжне рішення, знаком «-» невиконання ні повної, ні спрощеної конструкції.
- У завданні 3 знак «+» ставиться в тому випадку, коли дитиною допущено не більше двох помилок. Помилки можуть бути різними: перестановка наголосу, перекручені форми множини (місто-місти, дитина - дитини). Якщо для більшості дітей, яких обстежують, через особливості місцевої вимови характерні помилки типу «браты», «окны», то при оцінці результатів вони не враховуються. Знак «-», ставиться тоді, коли дитина допустила 7 і більше помилок. Проміжні результати (3-6 помилок) помічаються знаком «+,-».
- У завданні 4 знаком «+» відмічається правильне розташування картинок і правильний опис порядку подій. Не вважається помилкою зміна послідовності картинок, якщо вона обґрунтована дитиною (наприклад, замість послідовності «прокидається-умивається-снідає-йде в школу» дана послідовність «приходить зі школи-умивається-вечеряє-лягає спати»). Знак «+,-» ставиться тоді, коли дитина логічно вибудовує послідовність картинок, але не може її обґрунтувати. Знак «-», коли послідовність картинок випадкова.

Підсумковий рівень розвитку мислення і мовлення оцінюється як «високий», - якщо виконання всіх чотирьох завдань оцінене знаком +. На проміжних рівнях оцінюється як «середній».

Методика 21. Образні уявлення.

Дитині пропонуються такі завдання:

1. Збирання розрізаних картинок.

Дитині пропонується скласти картинку з частин, що лежать так, як показано на (додатку 1). Перевіряючий говорить: «Бачиш, картинка зламалася. Полагодь її». Якщо дитина не справляється з цим завданням, то їй пропонують спрощений варіант (додаток 2). В обох випадках не треба називати зображені предмети.

2. Малювання людини.

Дитині пропонують намалювати людину – чоловіка, найкращого, який у неї вийде. Якщо дитина говорить, що не вміє малювати, їй треба підбадьорити, пояснити, що в цьому віці всі діти не дуже добре малюють, але все одно кожен малюнок по своєму цікавий. При зятій відмові можна запитати «Що є в людині?» і після відповіді «голова» - запропонувати намалювати голову – і так далі всі перераховані частини тіла. Наприкінці обов'язково запитати: «Ти намалював усе, що потрібно».

Оцінка результатів:

Кожне із завдань оцінюється знаком «+», або «+-». Збирання розрізаної картини оцінюється знаком «+» у тому разі, коли дитиною складена перша картинка (додаток 1). Якщо вона складена неправильно, а друга (додаток 2) - правильно, то ставиться знак «+-». Якщо обидві картини зібрані неправильно, то ставиться знак «-».

При оцінці намальованої людини враховується:

- Наявність основних частин: голови(1), ніг(2), очей(3), рота(4), носа(5), тулуба(6), рук(7).
- Наявність другорядних деталей: пальців(1), шиї(2), волосся(3) чи шапки, взуття (4), одягу(5).
- Спосіб зображення рук, ніг, однією рисою(низький), двома рисками, так, що видана товщина кінцівок (високий).

Малюнок оцінюється знаком «+», якщо у наявності всі сім основних частин і не менше трьох другорядних деталей, руки ноги мають товщину. Малюнок оцінюється знаком «-», якщо зображено п'ять чи менше основних частин незалежно від наявності додаткових деталей і від способу зображення рук, ніг. У проміжних варіантах малюнок оцінюється як «високий», якщо виконання обох завдань позначене знаком «+», як «низький», якщо виконання обох завдань позначене знаком «-», а іншого «+,-». У проміжних варіантах підсумковий рівень оцінюється як «середній».

Методика 3. Аналіз зразка.

На столі перед дитиною викладається із сірників фігурка людини так, щоб зразок не відповідав дитячому стандартному варіанту. Спочатку перевіряючий запитує: «Що це?». Якщо дитина сама не говорить, що це людина, то їй повідомляють це. Якщо ж вона вважає, що вийшов літак, то заперечувати не обов'язково. Далі перевіряючий говорить: «Я хочу, щоб ти зробив точно такого ж. Уважно подивися. Запам'ятав? Тепер я його затулю, а ти поруч з цим аркушем зроби точно такого ж чоловічка». Зразок затуляють аркушем паперу, дитині дають сірники і вказують місце поруч з цим аркушем, де вона повинна виконати завдання. Під час реалізації цієї методики увагу дитини не слід звертати на будь-які особливості фігури, говориться тільки - «уважно подивися».

У більшості випадків спостерігаються ті чи інші відхилення, наприклад, сірники викладені голівками до центру, ноги широко розставлені (додаток 3).

Коли дитина закінчила роботу, то перевіряючий говорить: «Молодець, добре, але давай подивимось. У тебе точно так само, як у мене, чи ні?» - і відкривається зразок, дитина може сказати, що все так само, або частково виправити конструкцію, наприклад, перевернути сірники, але не зрушити ноги – чи навпаки. У такому разі експериментатор дає дитині додаткові запитання, організовуючи його дії за аналізом зразка: «Що є в людини? – Голова. Подивися, у тебе так само?» і т. д. Тобто перевіряючий, не називаючи частин зразка, спонукає дитину послідовно їх оглянути. Якщо дитина й тепер не помічає ніяких розбіжностей, тоді задається пряма підказка: «Що в моєї людини на ногах? – Тапці». Після цього перевіряючий мовчить, а дитина як правило, виправляє свою фігуру.

Дітям, що відразу ж побудували фігуру, яка точно відповідає зразку, можна додатково запропонувати більш складну конструкцію «ліжечко» (додаток 4). Відтворити такий зразок без помилок дитині вдається не зовсім, оскільки він асиметричний, і ця асиметрія не має функціонального пояснення. Однак дорослий наполягає на тому, щоб усе було зроблено до зразка, як у нього. Подальша процедура експерименту така ж, як в основному завданні.

Оцінка результатів.

При **високому** рівні готовності до школи дитина здатна самостійно знайти відхилення і внести корективи. Не обов'язково, щоб фігура відразу ж точно відповіла зразку: цілком припустимі зазначені вище відхилення, які часто зустрічаються.

Показником **середнього** рівня готовності є уміння виправити свою фігурку за допомогою дорослого, який фіксує увагу дитини на визначених частинах чи навіть особливостях зразка, наприклад говорить: «Подивися, що в нього на ногах».

Не готова до школи дитина навіть при максимальній допомозі не виправляє помилки у своїй конструкції. наприклад, після відповіді на питання «Що в людини на ногах», дитина нічого не змінює в розташуванні сірників, а коли її запитують, чи однаково стоять

фігурки, «у твого чоловічка ноги широко розставлені, а в мого зсунуті разом», він відповідає, що однаково. Іноді такі діти виправляють те, що виправляти необов'язково, наприклад, поправляють сірник, який лежить не дуже акуратно. За будь-яких результатів виконання другого завдання рівень готовності вважається непоганим, якщо в першому завданні дитина усе зробила правильно.

Методика 3. Великі рухи.

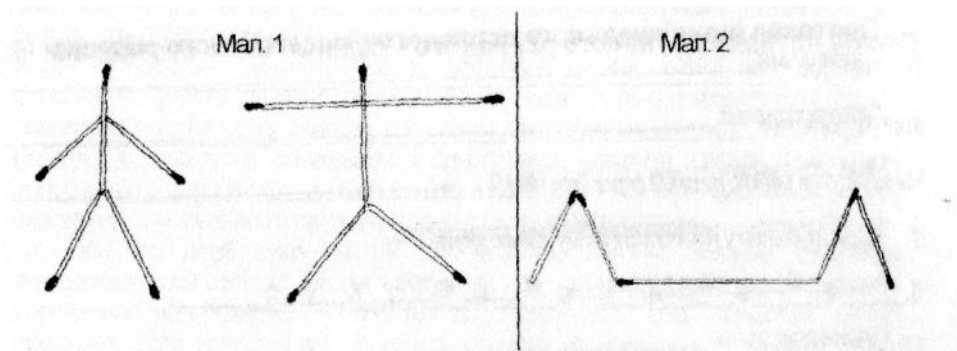
При низькому рівні розвитку великих рухів (тобто рук, ніг, усього тіла) у школярів часто виникають труднощі на заняттях з фізкультури, а також у спілкуванні з однолітками (від неможливості повноцінно брати участь у рухливих іграх). Тому розвиток великих рухів – один з важливих показників підготовлені до школи. Їх оцінка відбувається на основі спостережень за ходом дитини (щоб спостерігати за нею, можна попросити її принести яку-небудь річ, що лежить в іншому кінці кімнати), а також по тому, як вона кидає м'яч дорослому, ловить м'яч, який їй кинув дорослий.

Оцінка результатів.

Показниками низького рівня великих рухів служать:

- хитка, нерівна хода;
- наявність великої кількості зайвих рухів, що супроводжують основний рух і заважають його виконанню;
- порушення координації рухів, що приводить до неможливості піймати й утримати м'яч, кинути його дорослому.

Розвиток великих рухів оцінюється як «недостатній» тільки в тому разі, коли які-небудь із зазначених порушень яскраво виражені, помітно відрізняють дитину від більшості її однолітків (розвиток великих рухів сильно залежить від місцевих умов: від того, наскільки багато діти рухаються, які рухливі ігри в них поширені і т.п.). В іншому випадку розвиток великих рухів характеризується як «достатній».

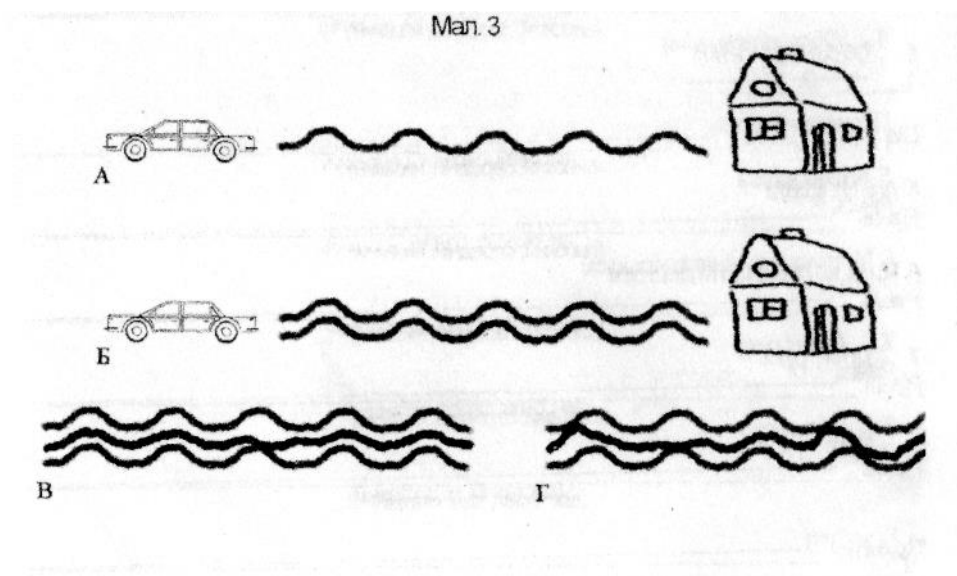
Розвиток дрібної мускулатури руки.

А – зразок, зроблений перевіряючим у присутності дитини.

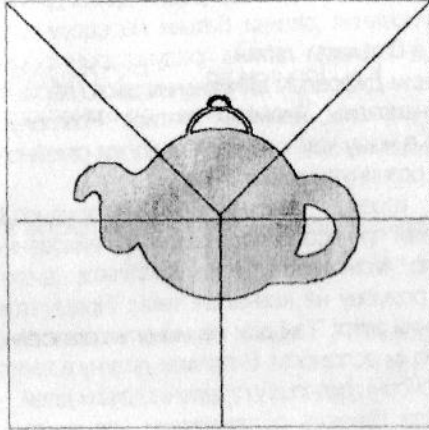
Б – матеріал, запропонований дитині.

В – варіант виконання, що оцінюється знаком "+".

Г – варіант виконання, що оцінюється знаком "-".

Man. 1

Man. 2

